

“Sadarbības partneri manas politiskās idejas īstenošanā”.

Ievads

Ikdienā mēs daudz runājam par veselīgu dzīvesveidu, kustībām un sabalansētu uzturu, taču bieži aizmirstam par pašu pamatu – dzeramo ūdeni. Skolā bērni pavada lielāko dienas daļu un tieši šeit viņiem jābūt pieejamam kvalitatīvam un drošam dzeramajam ūdenim. Ūdens nav greznība – tā ir pamatvajadzība, kas tieši ietekmē koncentrēšanās spējas, pašsajūtu un veselību.

1. Ūdens

Ūdens kā vērtība ir caurviju prioritāte, kas vieno sabiedrības veselību, bērnu labklājību un ilgtspējīgu vides aizsardzību. Tas ietver gan atbildīgu dabas resursu izmantošanu, gan vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvam ūdenim visiem iedzīvotājiem. Vienlaikus šī pieeja stiprina izglītību un vērtību audzināšanu, veidojot sabiedrības izpratni par ūdens nozīmi. Efektīva ūdens resursu pārvaldība arī veicina pašvaldības finanšu ilgtspēju un gudru infrastruktūras attīstību.

2026. gada 19. janvārī Kalnciema vidusskolas skolēni padziļināti pārrunāja tēmu par dzeramo ūdeni skolā. Jaunieši diskutēja par to, ka ikdienā skolā tiek iepirkts fasētais dzeramais ūdens, un izvērtēja alternatīvu – uzstādīt attīrīšanas filtrus krāna ūdenim. Turpinot darbu pie ilgtspējīga dzeramā ūdens risinājuma, jaunieši noteica sabiedrotos idejas īstenošanā, apņēmas uzrunāt iespējamus atbalstītājus, uzklaut viedokļus un sagatavot kompromisa piedāvājumu, kas veicinās šīs idejas praktisku īstenošanu. (Links uz publikāciju <https://www.kalnciemavsk.lv/jaunumi/1470>)

1.1. Sabiedrības veselība un bērnu labklājība

Drošs un kvalitatīvs dzeramais ūdens skolā ir pamata veselības priekšnoteikums. Bērni dienas lielāko daļu pavada izglītības iestādē, tādēļ skolai jānodrošina vide, kas veicina koncentrēšanās spējas, fizisko pašsajūtu un kognitīvo attīstību. Nepietiekama ūdens uzņemšana tieši ietekmē uzmanību, nogurumu un mācību rezultātus. Ja ūdens no krāna nav lietojams, bērni bieži izvēlas saldīnātus dzērienus vai dzer pārāk maz šķidruma. Tas ilgtermiņā palielina aptaukošanās, zobu bojājumu un vielmaiņas traucējumu riskus. Nodrošinot kvalitatīvu ūdeni skolā, tiek veicināti veselīgi paradumi un samazināts potenciālais slogs veselības aprūpes sistēmai nākotnē.

1.2. Ilgtspēja un vides aizsardzība

Dzeramā ūdens pieejamība no krāna būtiski samazina plastmasas pudeļu patēriņu. Skolās ik dienu tiek patērēts ievērojams daudzums vienreizlietojamās plastmasas, kas rada

papildu atkritumus un izmaksas. Nodrošinot drošu krāna ūdeni, tiek veicināta atkārtoti lietojamu pudeļu izmantošana. Šī iniciatīva nav tikai tehnisks risinājums, bet arī praktisks ilgtspējas piemērs. Bērni redz un piedzīvo videi draudzīgu rīcību ikdienā, nevis tikai dzird par to mācību stundās. Skola kļūst par vietu, kur ilgtspēja tiek īstenota praksē.

1.3. Sociālā vienlīdzība

Kvalitatīvam dzeramajam ūdenim jābūt pieejamam visiem bērniem neatkarīgi no ģimenes ienākumu līmeņa. Ja ūdens no krāna nav lietojams, vecākiem jāiegādājas ūdens pudelēs, kas rada papildu finansiālu slogu. Ne visām ģimenēm tas ir vienlīdz viegli izdarāms. Nodrošinot drošu ūdeni skolā, tiek stiprināts vienlīdzības princips – katram bērnam ir vienādas iespējas rūpēties par savu veselību. Tas ir praktisks sociālās atbildības piemērs pašvaldības līmenī.

1.4. Izglītība un vērtību audzināšana

Skola nav tikai zināšanu nodošanas vieta – tā veido paradumus un vērtības. Ja skola nodrošina drošu krāna ūdeni un veicina atkārtoti lietojamu pudeļu izmantošanu, tā rāda piemēru atbildīgai rīcībai. Šī ir praktiska pilsoniskā izglītība veselības, vides un resursu jautājumos. Bērni, kuri skolā iemācās dzert ūdeni kā primāro dzērienu, šo paradumu pārnes arī uz mājām. Tādējādi iniciatīva rada pozitīvu ietekmi ne tikai skolā, bet arī ģimenēs un plašākā kopienā.

1.5. Pašvaldības finanšu efektivitāte

Investīcija ūdens attīrīšanas sistēmā vai infrastruktūras uzlabošanā ir ilgtermiņa ieguldījums, nevis pastāvīgs patēriņa izdevums. Salīdzinot ar regulāru ūdens piegādi pudelēs vai citiem pagaidu risinājumiem, kapitālieguldījums ilgtermiņā ir ekonomiski pamatotāks. Turklāt samazinās atkritumu apsaimniekošanas izmaksas un loģistikas slogs. Racionāla infrastruktūras sakārtošana nozīmē efektīvāku budžeta līdzekļu izmantošanu un atbildīgu finanšu pārvaldību.

Kalnciema vidusskolā iepriekš veiktās ūdens analīzes ir uzrādījušas, ka ūdens kvalitāte no krāna neatbilst dzeramā ūdens prasībām. Tas nozīmē, ka skolēniem un skolotājiem nav ieteicams lietot šo ūdeni uzturā bez papildu apstrādes. Šāda situācija rada gan praktiskas neērtības, gan potenciālus veselības riskus. Fakts, ka no krāna ūdeni dzert nevar, nav balstīts pieņēmumos – to apliecina analīžu rezultāti. Lai ūdeni varētu droši lietot uzturā, tam ir jāatbilst noteiktajiem kvalitātes standartiem.

Nodrošinot iespēju dzert tīru ūdeni tieši no krāna vai speciāli ierīkotas dzeramā ūdens vietas, mēs ieguldām bērnu veselībā, uzlabojam mācību vidi un veidojam atbildīgu attieksmi pret resursiem. Tas ir solis pretī mūsdienīgai, ilgtspējīgai un veselīgai skolai. Drošs dzeramais ūdens Kalnciema vidusskolā nav tikai tehnisks jautājums – tas ir rūpes par mūsu bērniem un

viņu nākotni. Šis ir projekts, kas apvieno vairākus politiskos virzienus vienā praktiskā un izmērāmā rīcībā.

Ideja: “Ūdens attīrīšanas iekārtu ieviešana skolās kā ieguldījums bērnu veselībā, vides aizsardzībā un sociālajā vienlīdzībā, vienlaikus nodrošinot efektīvu publisko līdzekļu izmantošanu un praktisku ilgtspējas izglītību.”

2. Sabiedrotie idejas īstenošanā

Pēc sabiedroto apzināšanas Kalnciema vidusskolas skolēni pārgāja pie praktiskas rīcības. Viņi apkopoja ūdens analīžu rezultātus un vienkāršā, saprotamā veidā noformēja galvenos secinājumus. Skolēni sagatavoja iniciatīvas vēstules, kurās skaidri izklāstīja problēmu, tās ietekmi uz ikdienu un iespējamajiem risinājumiem. Vēstulēs tika uzsvērts, ka ūdeni no krāna nav iespējams droši lietot, un regulāra ūdens iegāde rada papildu izmaksas. Kā galvenais risinājums tika piedāvāta ūdens attīrīšanas sistēmas uzstādīšana skolā.

Latviešu valodas stundās skolēni rakstīja vēstules, lai rosinātu uzlabot brīvi pieejama un kvalitatīva dzeramā ūdens nodrošinājumu skolā.

Vidusskolēni izlozēja kādu no dažādām institūcijām, piemēram, Eiropas Komisiju, Veselības ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju, pašvaldību vai skolas Vecāku padomi. Darbojoties pāros vai grupā, izstrādāja konkrētajai iestādei adresētu vēstuli, kurā aprakstīja situāciju, formulēja problēmu un piedāvāja iespējamo risinājumu - atbilstošu ūdens filtru uzstādīšanu. (Links uz publikāciju <https://www.kalnciemavsk.lv/jaunumi/1512>)

2.1. Eiropas Komisija

Eiropas Komisija ar Dzeramā ūdens direktīvu nosaka, ka iedzīvotājiem, īpaši bērniem, jābūt pieejamam drošam un kvalitatīvam dzeramajam ūdenim publiskās iestādēs. Šī iniciatīva var tikt balstīta uz ES normatīvajiem principiem, kas paredz piekļuvi drošam ūdenim skolās. Komisijas politiskās vadlīnijas un finansējuma programmas var kalpot kā pamats projekta attīstībai. Tādējādi vietējā problēma tiek sasaistīta ar Eiropas līmeņa prioritātēm.

2.2. Eiropas Vides aģentūra

Aģentūra apkopo un analizē datus par ūdens kvalitāti Eiropā, uzsverot droša ūdens nozīmi sabiedrības veselībā. Tās ziņojumi var kalpot kā papildu arguments, ka kvalitatīvs dzeramais ūdens skolās ir būtiska ilgtspējas un veselības sastāvdaļa. Atsaucoties uz šiem datiem, iniciatīva iegūst starptautisku kontekstu. Tas parāda, ka jautājums nav lokāls, bet daļa no plašākas Eiropas politikas.

2.3. Veselības ministrija

Veselības ministrija var uzsvērt droša dzeramā ūdens nozīmi bērnu veselībā un mācību procesā. Tā var sniegt politisku atbalstu iniciatīvai, akcentējot sabiedrības veselības aspektu. Ministrijas iesaiste stiprinātu argumentu, ka šis ir preventīvas veselības jautājums, nevis tikai infrastruktūras uzlabojums. Tas palīdzētu jautājumu pacelt nacionālā līmenī.

2.4. Veselības inspekcija

Veselības inspekcija var nodrošināt oficiālu ūdens kvalitātes monitoringu un sniegt atzinumu par neatbilstībām. Tās analīžu rezultāti būtu objektīvs pierādījums

nepieciešamajiem uzlabojumiem. Inspekcija var arī ieteikt konkrētus tehniskos risinājumus ūdens kvalitātes nodrošināšanai. Šāds atzinums ir būtisks pamats pašvaldības rīcībai.

2.5. VARAM

VARAM var skatīt šo jautājumu kā daļu no ilgtspējīgas ūdens resursu pārvaldības un infrastruktūras attīstības. Ministrija var palīdzēt ar politikas virzienu un iespējamo finansējuma piesaisti. Tā var uzsvērt, ka droša ūdens pieejamība skolās ir daļa no klimata un ilgtspējas mērķiem. Tas nostiprina iniciatīvu kā ilgtermiņa attīstības projektu.

2.6. Izglītības un zinātnes ministrija

IZM var atbalstīt iniciatīvu, uzsverot veselīgas un drošas mācību vides nozīmi. Ministrija var rosināt vadlīnijas skolām attiecībā uz dzeramā ūdens pieejamību. Šis jautājums var tikt integrēts veselīgas skolas konceptā. Tas parāda, ka rūpes par ūdeni ir daļa no kvalitatīvas izglītības nodrošināšanas.

2.7. Vecāku padome

Vecāku padome var kļūt par spēcīgāko vietējo sabiedroto, jo jautājums tieši skar viņu bērnu veselību. Vecāku atbalsts rada demokrātisku un sabiedrisku spiedienu uz lēmumu pieņemējiem. Viņu iesaiste padara iniciatīvu nevis politisku, bet kopienas vajadzību. Tas ievērojami palielina iespēju ideju īstenot.

2.8. Pašvaldība

Pašvaldībai ir tiešā atbildība par skolas infrastruktūru un tehniskajiem risinājumiem. Tā var pieņemt lēmumu par ūdens sistēmas uzlabošanu vai attīrīšanas iekārtu uzstādīšanu. Pašvaldības atbalsts ir izšķirošs, lai ideja no diskusijas pārietu praktiskā rīcībā. Šeit jautājums kļūst par konkrētu budžeta un prioritāšu izvēli.

Skolēni vienojās, kā sadalīt pienākumus – kurš sagatavo tekstu, kurš apkopo datus un kurš prezentē ideju. Paralēli tika pārrunāts, kā iniciatīvu varētu prezentēt skolas vadībai un vecāku padomei. Lai gan vēstules netika nosūtītas, pats process palīdzēja skolēniem izprast, kā notiek reāla problēmu risināšana. Viņi guva pieredzi argumentu veidošanā un sadarbībā ar dažādām pusēm (sk.nākošajā nodaļā). Šī iniciatīva kļuva par piemēru, kā jaunieši var iesaistīties sabiedrībai nozīmīgu jautājumu risināšanā.

Vēstules prototips, kuru jaunieši izveidoja kopā, pēc tam katrs pāris vai grupa pielāgoja adresātu un tekstu atbilstoši izlozētajai iestādei:

Adresāts

(Iestādes pilnais nosaukums)

(Vārds, uzvārds)

Adresants

(Iestādes pilnais nosaukums)

(11. klases skolēni)

(Vārds, uzvārds)

Iniciatīvas vēstule

Labdien, cienījamais/ā ... !

Rakstām Jums, jo mūsu skolā nav kvalitatīvs dzeramais ūdens. Mēs esam veikuši situācijas izpēti un konstatējuši, ka:

- Kontroles aktā Nr. 00027323, kurš veikts 2023. gada 17. janvārī, norādīts, ka ūdens neatbilst dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma prasībām (dzeramais ūdens satur paaugstinātu sulfātu daudzumu 408 - 605 mg/l, bet pieļaujamā norma ir 250 mg/l);
- Ikdienā skola pērk *Venden* dzeramo ūdeni, tas gadā izmaksā, aptuveni 1200 eur;
- Skolā ir uzstādīti 2 ūdens krāni un vietas ūdens pudeļu uzpildei, bet nevaram tos ikdienā izmantot, jo ūdens nav dzerams (to apliecina ūdens analīzes).

Lūdzam Jūs izskatīt šo situāciju un atbalstīt skolu kvalitatīva dzeramā ūdens nodrošināšanā ikvienam skolēnam un iestādes darbiniekam. Mūsuprāt, labs risinājums būtu atbilstošu ūdens filtru uzstādīšana, lai varētu izmantot skolā jau esošos ūdens krānus.

Cerot sagaidīt atbalstošu atbildi un rīcību,

Kalnciema vidusskolas skolēni

Paraksti

2026. gada 3. martā

3. Visnozīmīgākās un pārliecinošākās atziņas - argumenti

3.1. Atziņas un pārliecināšana

	Atziņas	Argumenti
Eiropas Komisija	piekļuve drošam dzeramajam ūdenim ir pamat tiesība	<ul style="list-style-type: none"> Projekts tieši īsteno dzeramā ūdens direktīvas mērķus skolās. Veicina vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvam ūdenim visiem bērniem. Atbilst ES zaļajam kursam un ilgtspējas politikai.
Eiropas Vides aģentūra	ūdens kvalitāte ir sabiedrības veselības un vides jautājums	<ul style="list-style-type: none"> Skolu ūdens kvalitāte tieši ietekmē bērnu veselību ilgtermiņā. Dati var tikt izmantoti kā piemērs Eiropas mēroga analīzēs. Samazina plastmasas patēriņu.
Veselības ministrija	drošs dzeramais ūdens ir preventīva veselības aprūpe	<ul style="list-style-type: none"> Samazina veselības riskus. Uzlabo bērnu koncentrēšanās spējas un mācību rezultātus. Salīdzinoši neliels ieguldījums ar lielu ietekmi.
Veselības inspekcija	objektīvi dati parāda nepieciešamību rīkoties	<ul style="list-style-type: none"> Analīzes var atklāt neatbilstības vai riskus. Stiprina uzraudzības un kontroles funkciju. Dod juridisku pamatu rīcībai pašvaldībām.
VARAM	ūdens pieejamība ir daļa no ilgtspējīgas attīstības	<ul style="list-style-type: none"> Samazina plastmasas atkritumu apjomu. Var piesaistīt ES finansējumu (vides un infrastruktūras programmās). Veicina modernu un ilgtspējīgu publisko infrastruktūru.
Izglītības un zinātnes ministrija	veselīga vide pamats kvalitatīvai izglītībai	<ul style="list-style-type: none"> Ūdens pieejamība un kvalitāte tieši ietekmē bērnu spēju mācīties. Projekts stiprina EKO skolas konceptu. Vienkārši ieviešams visā izglītības sistēmā. Pozitīvs signāls vecākiem par rūpēm par bērniem.
Vecāku padome	tas ir jautājums par bērnu veselību	<ul style="list-style-type: none"> Vecāki vēlas būt droši par ūdens kvalitāti skolā. Samazina nepieciešamību bērniem nest ūdeni no mājām. Tieša ietekme uz bērnu veselību un ikdienu. Spēcīgs sabiedriskais spiediens uz lēmumu pieņēmējiem.
Pašvaldība	praktisks, redzams uzlabojums ar sabiedrības atbalstu	<ul style="list-style-type: none"> Konkrēts infrastruktūras uzlabojums ar izmērāmu rezultātu. Politiskie ieguvumi – redzams ieguldījums bērnu labklājībā. Var tikt realizēts pakāpeniski visās novada skolās. Samazina ilgtermiņa izmaksas.

3.2. Saziņa ar institūcijām.

Sākotnējās sarunas, visticamāk, notiktu ar pašvaldību un skolas pārstāvjiem, jo tie ir tuvākie lēmumu pieņēmēji. Tikšanās laikā ideja tiktu prezentēta kā praktisks risinājums – uzlabot dzeramā ūdens kvalitāti skolās, balstoties gan uz veselības argumentiem, gan uz ES regulējumu. Pašvaldības pārstāvji, visticamāk, uzreiz neapstrīdētu idejas būtību, bet fokusētos uz praktiskajiem jautājumiem. Viņi varētu uzsvērt, ka līdz šim nav bijis sistemātisks spiediens vai pierādījumi par problēmu, un lūgt konkrētus datus vai pilotprojekta piedāvājumu. Tas

nozīmē, ka sākotnējā argumentācija tiktu uzklausīta, bet pieprasītu konkretizāciju – cik tas maksā, kur sākt, kā izmērīt rezultātu.

Turpinājumā sarunas ar Veselības ministriju un Veselības inspekciju, visticamāk, ieņemtu analītiskāku raksturu. Šajās sarunās argumentācija par bērnu veselību būtu īpaši spēcīga. Veselības ministrijas pārstāvji varētu reaģēt ar atbalstošu, bet piesardzīgu pozīciju - no sabiedrības veselības viedokļa tas ir ļoti svarīgs jautājums. Tomēr mums nepieciešami dati par esošo situāciju skolās – cik liela ir problēma.

Savukārt Veselības inspekcija varētu piedāvāt praktisku soli - mēs varam veikt vai analizēt ūdens kvalitātes pārbaudes, lai objektīvi izvērtētu situāciju. Ja būs neatbilstības, tas būs pamats tālākai rīcībai.

Šajā brīdī kļūst skaidrs, ka idejas virzībai nepieciešams ne tikai politisks, bet arī pierādījumos balstīts pamatojums.

Sarunās ar Izglītības un zinātnes ministriju uzsvars pārietu uz mācību vidi un bērnu labbūtību. Ministrija varētu ideju uztvert kā daļu no plašāka koncepta - šis labi iederas veselīgas skolas pieejā. Jautājums ir – vai mēs to definējam kā rekomendāciju vai obligātu standartu? Šeit varētu parādīties diskusija par to, vai iniciatīva jāievieš kā vadlīnijas vai normatīvs regulējums. Ministrija, visticamāk, būtu atvērta idejai, bet sagaidītu sadarbību ar citām institūcijām.

Runājot ar VARAM, saruna iegūtu stratēģiskāku un “projektu finansējuma” dimensiju. Argumenti par ilgtspēju un ES politiku šeit būtu īpaši nozīmīgi - šāds projekts varētu kvalificēties ES fondu atbalstam, īpaši, ja tas tiek pozicionēts kā ilgtspējīgas infrastruktūras uzlabojums. Tas nozīmē, ka ideja jāpārvērš par projekta pieteikuma līmeņa dokumentu.

Savukārt sarunās ar Eiropas līmeņa institūcijām komunikācija, visticamāk, notiktu formālāk – caur vēstulēm vai projektu platformām. Eiropas Komisijas pārstāvju tipiska atbilde varētu būt - iniciatīva atbilst Dzeramā ūdens direktīvas mērķiem. Aicinām izmantot pieejamos finansēšanas instrumentus un sadarboties ar nacionālajām institūcijām. Tas ir diplomātisks atbalsts, bet bez tiešas iesaistes. Savukārt Eiropas Vides aģentūra varētu sniegt atsauci uz datiem, ka mūsu dati apliecina, ka ūdens kvalitāte un pieejamība ir būtiska sabiedrības veselības sastāvdaļa. Šeit ieguvums ir argumentu pastiprināšana, nevis tiešs lēmums.

Visemocionālākā un vienlaikus ietekmīgākā saruna būtu ar vecāku padomi. Šajās sarunās tehniskie un politiskie argumenti atkāpjas otrajā plānā. Vecāku reakcija varētu būt tieša un skaidra - mēs pieņemam, ka skolā ūdens ir drošs. Ja tam nav garantija, tas ir nopietns jautājums. Ja vecāki iesaistās, iniciatīva strauji iegūst sabiedrisko spiedienu, kas var būt izšķirošs pašvaldības lēmumos.

Šāds sarunu cikls, visticamāk, parādītu vienu būtisku lietu: neviens principiāli neiebilst idejai, bet katra institūcija sagaida konkrētību savā laukā. Līdz ar to šīs sarunas, pat ja sākotnēji tikai konceptuālas, pakāpeniski virzītu iniciatīvu no idejas uz strukturētu projektu. Tās arī parādītu, ka iepriekš izstrādātā argumentācija ir pietiekami spēcīga, lai atvērtu durvis, bet nepietiekama, lai panāktu tūlītēju rīcību bez papildu datiem un konkrēta plāna.

Reālajā situācijā pirmā saziņa notika ar skolas direktori, kura ideju uzreiz uztvēra ļoti pozitīvi. Viņa atzina, ka dzeramā ūdens kvalitāte ir svarīgs jautājums skolēnu veselībai un ikdienai. Direktore pauda gatavību iesaistīties nekavējoties un atbalstīt iniciatīvas tālāku virzību. Tas deva skolēniem pārliecību, ka ideja ir pamatota un nepieciešama.

Turpinājumā, 2026. gada 20. martā projekta "Politika ar piedevām" (<https://arpus-burbula.webnode.lv/l/projekts-politika-ar-piedevam-apstiprinats-un-uzsakts/>) ietvaros norisinājās tikšanās ar jauniešiem un lēmumpieņēmējiem. Pasākumā piedalījās jaunieši no Jelgavas novada, īpaši no Kalnciema un Valgundes pagastiem, kā arī Jelgavas novada Jauniešu domes pārstāvji un pašvaldības deputāti. Šī pasākuma laikā, skolēni uzrunāja arī pašvaldības pārstāvi un iesniedza viņai sagatavoto iniciatīvas vēstuli. Saruna bija īsa, bet nozīmīga, jo tika iegūta atgriezeniskā saite no lēmumu pieņēmēja. Pašvaldības pārstāvis norādīja, ka šis jautājums jau ir darba kārtībā un tiek risināts. Tas nozīmēja, ka problēma ir zināma arī augstākā līmenī. Skolēni saprata, ka viņu iniciatīva sakrīt ar pašvaldības prioritātēm. Šī pieredze parādīja, ka aktīva iesaiste var palīdzēt paātrināt risinājumu ieviešanu.

3.3. Kompromisa piedāvājums.

Kompromisa vēstulei būtu jābūt nevis prasīgai, bet sadarbību piedāvājošai, parādot, ka iniciatīva ir elastīga, pakāpeniska un balstīta realitātē. Tā varētu skanēt kā stāstījums, kas "atver durvis", nevis uzreiz pieprasa lielus lēmumus.

"Šobrīd arvien biežāk aktualizējas jautājums par dzeramā ūdens kvalitāti skolās un tā pieejamību bērniem ikdienā. Saprotam, ka šis nav vienkāršs infrastruktūras vai finansējuma jautājums, bet gan vairāku institūciju kopīga atbildība, kur nepieciešams sabalansēt veselības, izglītības un budžeta aspektus.

Tieši tāpēc šajā posmā mēs nevirzām prasību pēc tūlītējiem plaša mēroga ieguldījumiem, bet piedāvājam pakāpenisku un pragmatisku pieeju.

Kā pirmo soli redzam iespēju kopīgi izvērtēt esošo situāciju – apkopot informāciju par ūdens kvalitāti skolās un, ja nepieciešams, identificēt vietas, kur būtu pamats uzlabojumiem. Šāds izvērtējams ļautu balstīt turpmākos lēmumus datos, nevis pieņēmumos.

Vienlaikus piedāvājam apsvērt pilotprojekta īstenošanu vienā vai vairākās skolās, kur praktiski varētu pārbaudīt iespējamus risinājumus – gan tehniskos, gan organizatoriskos. Tas dotu iespēju saprast reālās izmaksas, ieguvumus un ieviešanas izaicinājumus, pirms tiek

pieņemti plašāki lēmumi. Esam atvērti sadarboties ar iesaistītajām institūcijām. Šo iniciatīvu redzam kā ilgtermiņa attīstības virzienu, kuru iespējams īstenot pakāpeniski, atbilstoši pieejamajiem resursiem.”

4. Noslēgums un secinājumi

Noslēgumā jāatzīst, ka idejas virzība nav lineārs process, bet gan pakāpeniska vienošanās veidošana starp dažādām iesaistītajām pusēm. Sarunu un argumentācijas gaitā kļūst skaidrs, ka pati ideja – nodrošināt kvalitatīvu dzeramo ūdeni skolās – netiek apstrīdēta pēc būtības. Drīzāk izaicinājums slēpjas tās praktiskajā ieviešanā, prioritāšu noteikšanā un atbildību sadalē.

Kopīgā skatījuma veidošanās process parāda, ka katra institūcija uz ideju raugās no sava mandāta un kompetences prizmas. Veselības sektors uzsver datu nepieciešamību, izglītības joma – mācību vides kvalitāti, pašvaldība – izmaksas un tehnisko realizāciju, savukārt politikas veidotāji – sasaisti ar plašākiem attīstības mērķiem. Tas nozīmē, ka vienots atbalsts neveidojas uzreiz, bet gan pakāpeniski, savstarpēji papildinot argumentus un meklējot kopsaucēju.

Būtisks secinājums ir tas, ka sākotnējā ideja transformējas – no vispārīga mērķa tā kļūst par konkrētāku, strukturētāku iniciatīvu. Sarunu rezultātā iezīmējas reālistisks ieviešanas ceļš: situācijas izvērtējums, pilotprojekts un pakāpeniska paplašināšana. Tieši šāda pieeja ļauj samazināt riskus un vienlaikus veidot uzticību starp iesaistītajām pusēm.

Tāpat kļūst skaidrs, ka izšķiroša nozīme ir ne tikai institucionālajam atbalstam, bet arī sabiedrības iesaistei. Vecāku un kopienas atbalsts var kalpot kā pamats, kas palīdz idejai pāriet no diskusiju līmeņa uz praktisku rīcību.

Galvenais secinājums – idejas virzība prasa ne tikai spēcīgu argumentāciju, bet arī spēju pielāgoties, sadarboties un pakāpeniski veidot uzticību. Tieši šis process kļūst par pamatu, lai ilgtermiņā panāktu kopīgu skatījumu un praktisku idejas īstenošanu.

Noslēgumā var secināt, ka šī radošā darba ietvaros bija iespēja ne tikai analizēt problēmu, bet arī mācīties meklēt sadarbības partnerus idejas īstenošanai. Tas palīdzēja labāk saprast, kā dažādas institūcijas var iesaistīties un kā veidojas kopīgs risinājums. Tomēr mūsu gadījumā izrādījās, ka sarežģīts sadarbības tīkls nemaz nebija nepieciešams. Pietika ar to, ka skolēni paši izrādīja iniciatīvu un aktualizēja problēmu. Šī iniciatīva sakrita ar skolas vadības izpratni un pašvaldības jau esošajām iecerēm. Līdz ar to idejas īstenošana kļuva daudz vienkāršāka un dabiskāka. Tas parāda, ka dažkārt svarīgākais ir nevis sarežģīti plāni, bet gan pirmais solis. Galvenais ir sākt par problēmu runāt un pievērst tai uzmanību. Tieši šī sarunas uzsākšana var kļūt par izšķirošo brīdi pārmaiņu sākumā.

Radošā darba uzdevumus plānoja un veica vidusskolas 10. – 12. klases skolēnu kolektīvs. Iniciatīvas vēstuli iesniedza un kompromisu sarunā ar pašvaldības pārstāvi meklēja vidusskolnieces Marija Gabriela Vagele un Annija Jankovska. Skolēnus atbalstīja skolotājas Lelde Liepa-Liepiņa un Diāna Žibenko.